

їни» від 08.11.2005 р. за заявою № 56918/00 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/files/Lishenko-Tolupa.zip>

3. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Головін проти України» від 04.10.2005 р. за заявою №3216/02 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/files/golovin.zip>

[minjust.gov.ua/files/golovin.zip](http://www.minjust.gov.ua/files/golovin.zip)

4. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Войтенко проти України» від 29.06.2004 р. за заявою №18966/02 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/files/Voytenko.zip>

О. СЕВРУК,

старший викладач

(Національна академія прокуратури України)

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПІДСТАВ ЗВЕРНЕННЯ ПРОКУРОРА ДО СУДУ ЗА ЗАХИСТОМ ПРАВА ГРОМАДЯН НА ОПЛАТУ ПРАЦІ У НАКАЗНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Із відродженням у цивільному процесуальному праві України у березні 2004 р. інституту наказного провадження прокурори стали досить ефективно використовувати судовий наказ для захисту права громадян на оплату праці, оскільки, відповідно до ст.ст. 95, 96 ЦПК України, така особлива форма судового рішення може бути видана судом і за результатами розгляду вимоги про стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові, суми заробітної плати.

Важливим питанням теорії та практики є визначення (обґрунтування) підстав звернення прокурора до суду. Змістом ч. 1 ст. 45 ЦПК України передбачається, що повноваження прокурора на звернення до суду із заявами про захист прав, свобод та інтересів інших осіб або державних чи суспільних інтересів обмежені випадками, встановленими законом. По суті, йдеться про нормативні положення частини 2 ст. 36-1 Закону України «Про прокуратуру», відповідно до якої підставою представництва у суді інтересів громадянина є його неспроможність через фізичний чи матеріальний стан, похилий вік або з інших поважних причин самостійно захистити свої порушені чи оспорювані права або реалізувати процесуальні повноваження,

а інтересів держави – наявність порушень або загрози порушень економічних, політичних та інших державних інтересів внаслідок протиправних дій (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб.

Розглядаючи підстави представництва громадян у суді, М. Мичко зазначає, що не можна однозначно трактувати положення закону щодо осіб, котрі за станом здоров'я чи іншими причинами не в змозі захистити свої права, зокрема, включати до цього числа тільки «паралітиків і недоумкуватих». Потрібно зважати на реальні обставини, враховуючи, що більша частина громадян не звертається за судовим захистом зовсім із інших причин: незнання своїх прав, дорогі послуги адвоката, психологічний бар'єр, пов'язаний зі страхом набути репутації «позивайла» та ін. На його думку, в кожному конкретному випадку вирішення питання про те, чи здатен громадянин самостійно захищати свої права і законні інтереси в суді, чи прокурор може допомогти йому в тому, необхідно залишати на розсуд самого прокурора [1, 75].

У цілому ми підтримуємо позицію М. Мичка, однак зауважимо, що при такому підході прокурору в багатьох випадках важко буде обґрунтувати підстави представництва

та надати до суду докази неспроможності особи самостійно захищати свої права, свободи та інтереси. Тому більш слушною нам видається думка тих науковців, які пропонують у Законі України «Про прокуратуру» передбачити, що «представницькі повноваження можуть реалізовуватись у всіх випадках, коли в прокурора є підстави вважати, що порушення законів посягають на конституційні права громадян, інтереси держави і суспільства» [2, 51; 3, 11].

Оскільки ст. 36-1 Закону України «Про прокуратуру» наділяє прокурора правом на звернення до суду в інтересах лише того громадянина, який самостійно неспроможний захистити свої порушені чи оспорювані права або реалізувати процесуальні повноваження, то це породжує дискусію з приводу того, чи повинна заінтересована особа звернутись до прокурора з відповідною заявою та чи прокурор зобов'язаний зазначати підстави представництва в разі звернення до суду в інтересах такої особи.

Розглядаючи право прокурора на звернення з адміністративним позовом, що за аналогією можна застосувати і в нашому дослідженні, окремі автори стверджують, що прокурор може подати адміністративний позов лише у випадку, коли до нього надійде відповідна заява від заінтересованої особи. Це твердження мотивується тим, що звернення прокурора із позовом від імені особи незалежно від її волі суперечило б принципу диспозитивності адміністративного (цивільного – О.С.) процесу [4, 54–55; 5, 429].

Щодо наказного провадження, то такий підхід, на наш погляд є обґрунтованим, коли прокурор звертається до суду з заявою про видачу судового наказу за зверненням особи, здійснюючи її представництво в суді, тобто реалізуючи конституційну функцію представництва. У такому разі, прокурор, подаючи заяву про видачу судового наказу, повинен вказати підстави, у зв'язку з якими він представляє інтереси особи. Водночас слід відзначити, що у більшості випадків заяви прокурорів про видачу судових наказів подаються за результатами здійснення прокурорського нагляду за дотриманням і застосуванням законів та за умови виявлення порушень. У цьому випадку прокурор діє не як представник фізичної особи в суді, а як посадова особа, що

представляє інтереси держави. Згідно з ч. 2 п. 6 ст. 20 Закону «Про прокуратуру», до повноважень прокурора у межах нагляду за дотриманням і застосуванням законів належить звертатися до суду з заявами про захист прав і законних інтересів громадян, держави, а також підприємств та інших юридичних осіб. З урахуванням наведеного, Верховний Суд України, узагальнюючи практику розгляду судами цивільних справ у наказному провадженні, дійшов висновку, що у випадку звернення до суду прокурора з заявою про видачу судового наказу, судам належить розглядати такі заяви [6, 25–35].

Вступаючи у процес, прокурор, безумовно, стає його учасником і підпорядковується тим правилам, які регулюють процесуальну діяльність усіх суб'єктів цивільного процесуального права, однак такий факт є вторинним відносно того, що прокурор перш за все – представник держави, який виконує правозахисну функцію.

Список використаних джерел:

1. Мичко М.І. Функції та організаційний устрій прокуратури. – Донецьк, Донеччина, 2001. – 272 с.
2. Дунас Т.О., Руденко М.В. Прокурор у цивільному процесі України: Сутність, завдання, повноваження: навч. та наук.-практ. посібник для студ. юрид. вищ. навч. закл. / [за наук. ред. М.В. Руденко]. – Харків: Харків юридичний, 2006. – 340 с.
3. Косюта М. Способи правового регулювання представницької функції прокуратури України / М. Косюта // Вісник прокуратури. – 2007. – № 4. – С. 8–13.
4. Бабкова В., Черв'якова О. Повноваження прокурора в адміністративному судочинстві / В. Бабкова, О. Черв'якова // Прокуратура. Людина. Держава. – 2005. – № 11. – С. 53–57.
5. Науково-практичний коментар до Кодексу адміністративного судочинства України: в 2-х т. / [за заг. ред. В.К. Матвійчука]. – Т. 1. – К.: КНТ, 2007.
6. Практика розгляду судами цивільних справ у наказному провадженні // Вісник Верховного Суду України. – 2008. – № 1(89). – С. 25–35.